

**SIMPOZION INTERNAȚIONAL
DE TEOLOGIE, ISTORIE, MUZICOLOGIE ȘI ARTĂ LA CLUJ-NAPOCA
(31 octombrie-1 noiembrie 2022)**

Darius ECHIM*

Abstract: În perioada 31 octombrie-1 noiembrie 2022, Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat Simpozionul internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema generală „Rugăciunea – inima Bisericii”. Timp de două zile, ierarhi, zeci de profesori, teologi și oameni de cultură din țară și străinătate au dezbătut diferite teme și probleme de actualitate care se încadrează în tematica anului 2022, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „An omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului” și „An comemorativ al Sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”.

Cuvinte-cheie: *simpozion internațional; Teologie; Istorie; Muzicologie; Artă; rugăciunea – inima Bisericii*

Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a organizat, între 31 octombrie și 1 noiembrie 2022, Simpozionul internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema generală „Rugăciunea – inima Bisericii”.

Ierarhi, zeci de profesori, teologi și invitați din țară și străinătate au discutat diferite teme și probleme de actualitate care se încadrează în tematica anului 2022, declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „An omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului” și

---

* Darius ECHIM – corespondent *Trinitas Tv* din partea Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului; *e-mail:* darius.echim@yahoo.com

„An comemorativ al sfinților isihăști Simeon Noul Teolog, Grigorie Palama și Paisie de la Neamț”. Ediția din acest an s-a desfășurat în format hibrid, atât fizic, cât și *online*.

În data de 31 octombrie, în Paraclisul Facultății de Teologie Ortodoxă din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a săvârșit o slujbă de *Te Deum*, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și a altor participanți și invitați de seamă.

A urmat în aula facultății deschiderea oficială a lucrărilor simpozionului, în prezența și cu participarea atât *online*, cât și fizică a trei ierarhi, a numeroși profesori, teologi, studenți.

Arhim. prof. dr. Teofil Tia, decanul facultății, a adresat participanților un cuvânt de bun venit și a prezentat tema „Rugăciunea – inima Bisericii”, aceasta fiind ramificată în cinci direcții tematice: „Rugăciune, isihasm,

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, rostind un cuvânt de binecuvântare în cadrul simpozionului, Aula Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, 31 octombrie 2022

comunitate, cult: căi spre Dumnezeu Cel Viu”; „Rugăciunea și practicanții ei în diferite tradiții creștine sau religioase”; „Rugăciunea în Duh și Adevăr. Ipostazieri isihaste ale rugăciunii”; „Mai e nevoie de rugăciune? La ce mai sunt buni rugătorii?”; și „Rugăciune și isihasm: rolul și importanța lor în diferite tradiții creștine sau religioase”.

În partea inaugurală, Înaltpreasfințitul Părinte prof. univ. dr. Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a rostit un cuvânt de binecuvântare și a susținut o prelegere intitulată „Binecuvântații noștri Părinți – Icoane de smerenie”, în cadrul căreia a evocat chipurile mai multor părinți duhovnicești – ierarhi, ieromonahi sau preoți de mir – care au contribuit la formarea sa duhovnicească.

„Îmi aduc aminte cu sfințenie de duhovnicii care au avut un rol enorm în clădirea vieții mele spirituale. I-am amintit pe unii dintre ei și subliniez din nou adevărul că duhovnicul este omul care, datorită despătimirii, devine cunoscător al lucrurilor dumnezeiești și are, față de cele lumești, o dreaptă judecată, datorită căreia, fără nici un pericol, știe să îi călăuzească pe alții pe calea lui Dumnezeu. Primul părinte duhovnicesc pe care îl amintesc este părintele Ioan Mihali, preotul copilăriei și adolescenței mele”.

Mitropolitul Andrei a evocat și alți părinți duhovnicești: pr. George Teodorescu, pr. Nicolae Steinhardt, arhim. Arsenie Papacioc, arhim. Cleopa Ilie, ieroschimonahul Paisie Olaru, Episcopul Ioan Mihălțan, Mitropolitul Antonie Plămădeală, Arhiepiscopul Teofil Herineanu, Arhiepiscopul Iustinian Chira, Mitropolitul Bartolomeu Anania, pr. Constantin Galeriu, pr. prof. Dumitru Stăniloae, Episcopul Vasile Flueraș și alții, precum și pe cei care încă trăiesc, printre care i-a amintit pe Arhiepiscopul Timotei al Aradului și pe părintele Rafail Noica.

„Părinții duhovnicești ajută o lume întreagă să scape de patimi, de iubirea de plăceri, de iubirea de bani și în timpurile recente de robirea pe care o produc drogurile. Ei sunt artizanii pocăinței. Duhovnicul este omul care datorită mortificării patimilor și nepătimirii pe care o dobândește devine cunoscător al lucrurilor dumnezeiești și are față de lucrurile omenești o dreaptă judecată datorită căreia, fără niciun pericol pentru el, știe să îi călăuzească pe alții pe calea lui Dumnezeu”, a spus Mitropolitul Clujului.

*Aspect din timpul lucrărilor Simpozionului internațional,
Aula Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca,
31 octombrie 2022*

Prin intermediul platformei „Zoom”, Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, a vorbit pe tema „Rugăciunea la Sfinții Părinți”:

„Rugăciunea este o scară către Dumnezeu pe care cel care o practică ar vrea să fie infinită, pentru că pe fiecare treaptă în urcușul către Dumnezeu, cel care se roagă descoperă bunătatea, iubirea și dulceața lui Dumnezeu în măsură tot mai mare și-L simte tot mai intens pe Dumnezeu. (...) Sfinții Părinți definesc rugăciunea drept armă duhovnicească și spun că «nu trebuie să ieșim fără ea la război, ca să nu fim luați în robie și duși în țara vrăjmașului». Una dintre cele mai puternice arme ale creștinului, care îl apără de ispite și îl unește cu Dumnezeu, este rugăciunea. Cel ce nu se roagă, este lipsit de o armă importantă împotriva vrăjmașului. De aceea, Fericitul Augustin a afirmat: „Cel ce se așterne la rugăciune, pune capăt păcatului, iar cel ce pune capăt rugăciunii, începe a păcătui”, a subliniat Preasfințitul Părinte Petroniu.

Preasfințitul Părinte conf. univ. dr. Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, a conferențiat pe tema „Lecție de isihasm practic – Sfântul Marcu Ascetul în scrierile lui Dadișo Qatraya”, afirmând că:

„scopul acestei cercetări în contextul anului dedicat rugăciunii și părinților isihasți a fost unul întreit. În primul rând, familiarizarea cu un autor apropiat ca

geografie, timp și stil de Sfântul Isaac Sirul, puțin cunoscut în teologia românească, în interiorul unei tradiții patristice neîntrerupte. În al doilea rând, am evidențiat o terminologie isihastă la acest autor, indicând accentul practic pe care îl pune în practicarea unei vieți de retragere și liniștire. Iar în ultimul capitol am avut în vedere identificarea unei legături de inspirație între autorul filocalic foarte reprezentativ pentru viziunea sa practică – Sfântul Marcu Ascetul și dezvoltarea unei teologii ascetice specifice, în spațiul mai general al spiritualității siro-orientale al veacului al VII-lea (...). Concluziile pe care le putem indica sunt dintre cele mai interesante. Le voi sintetiza în trei direcții. Mai întâi, la nivel de conținut, opera lui Dadișo Qatraya se înscrie într-o succesiune de tradiție atât cu literatura ascetică autohtonă, cât și cu cea bizantină, care i-a fost accesibilă. De aici putem identifica o a doua concluzie, din punct de vedere teologic și cultural, se poate argumenta că exista o cunoaștere consistentă în comunitatea siro-orientală de care aparținea a operelor autorilor bizantini și că multe din acestea au fost traduse în limba siriacă. Acest lucru denunță ideea unei separări radicale și definitive dintre cele două comunități, cel puțin la vremea la care facem referință. Iar în al treilea rând, legătura dintre Sfântul Marcu Ascetul și Dadișo îi oferă acestuia posibilitatea unei exprimări originale, în cheie practică (evagriană) a unei spiritualități isihaste, descrisă ca retragere, tăcere, separație și liniștire, față de accentul pus de autorii contemporani aparținători tradiției sale, cu o orientare mistică”, a spus Episcopul-vicar Benedict.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, susținând un referat în cadrul Simpozionului internațional, Aula Facultății de Teologie Ortodoxă, Cluj-Napoca, 31 octombrie 2022

Au mai vorbit pr. prof. dr. René Roux – rectorul Facultății de Teologie din Lugano, Elveția, conf. dr. Adrian Lemeni – consilier patriarhal onorific și directorul Școlii Doctorale din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, pr. prof. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran” din Cluj-Napoca.

Manifestarea științifică s-a încheiat în data de 1 noiembrie, când au fost prezentate concluziile generale, referatele simpozionului urmând să fie publicate într-un volum. Corul de cameră „Psalmodia Transylvanica”, dirijat de pr. prof. dr. Vasile Stanciu, a susținut un concert. În cadrul simpozionului, pe holurile facultății a fost vernisată o expoziție cu lucrări ale profesorilor și studenților de la secția „Artă Sacră” din cadrul facultății clujene.

Title: International Symposium of Theology, History, Musicology and Art at Cluj-Napoca (31 October-1 November 2022)

Author: Darius ECHIM

Abstract: From 31st October to 1st November 2022, the Faculty of Orthodox Theology of *Babeș-Bolyai* University in Cluj-Napoca organized the International Symposium of Theology, History, Musicology and Art, with the general theme “Prayer – the heart of the Church”. For two days, hierarchs, dozens of professors, theologians and people of culture from the country and abroad debated various themes and topical issues that fall within the theme of the year 2022, declared by the Holy Synod of Romanian Orthodox Church as the “Year of prayer in the life of the Church and of the Christian” and “Commemorative Year of the hesychastic saints Simeon the New Theologian, Gregory Palamas and Paisie of Neamț”.

Keywords: *international symposium; Theology; History; Musicology; Art; prayer – the heart of the Church*

Summary: The event started on October 31st, 2022, in the chapel of the Faculty of Orthodox Theology, in the University campus “Nicolae Ivan”, where His Eminence Benedict Bistrițeanul, Assistant Bishop of the Archdiocese of Vad, Archbishop of Vad, Feleac and Cluj, officiated a *Te Deum* service, in the presence

of His Eminence Andrei, Archbishop of Vad, Feleac and Cluj and Metropolitan of Cluj, Maramureș and Sălaj, and of other participants and distinguished guests.

Then, in the faculty hall, the official opening of the symposium took place, in the presence and with the physical and online participation of three hierarchs, numerous professors, theologians and people of culture from the country and abroad, students and teachers from the theological faculty of Cluj. On this occasion, as host, Archim. Professor dr. Teofil Tia, dean of the theological educational institution, welcomed the participants and presented the general theme of the scientific meeting: “Prayer – the heart of the Church”.

In the opening part, His Eminence, Most Reverend Andrei, Metropolitan of Cluj, Maramureș and Sălaj, gave a blessing and a lecture entitled “Our Blessed Fathers – Icons of Humility”, in which he evoked the faces of several spiritual fathers, hierarchs, hieromonks or priests, who contributed to his spiritual formation. By *Zoom* platform, His Eminence Petroniu, Bishop of Sălaj, spoke on the theme “Prayer of the Holy Fathers”. His Eminence Benedict Bistrițeanul, Assistant Bishop of the Archdiocese of Cluj, gave a lecture on “Lesson of practical hesychasm – St. Mark the Ascetic in the writings of Dadišo Qatraya”.

Also delivering speeches were Prof. René Roux – rector of the Faculty of Theology in Lugano, Switzerland, Prof. Adrian Lemeni – honorary patriarchal councillor and director of Doctoral School of “Justinian Patriarch” Faculty of Orthodox Theology in Bucharest, as well as Prof. Vasile Stanciu, director of the “Isidor Todoran” Doctoral School of Faculty of Orthodox Theology in Cluj-Napoca.

The scientific event ended on 1st November, when the general conclusions were presented and being taken the decision that the symposium papers will be published in a volume. The chamber choir “Psalmodia Transylvanica”, conducted by Prof. Vasile Stanciu, gave a concert. During the symposium, an exhibition of works by professors and students of the “Sacred Art” department of the Cluj faculty was opened in the halls of the faculty.